

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 15 april 1921 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om utmätningssed m. m.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Åkerman, Alexanderson, Rogberg*), Edw. Larson, K. G. Westman, greve Spens, J. T. Larsson, Carl Johansson, Hederstierna, Strid, Rehn, Söderberg, Svensson i Betingetorp, Johansson i Hallagården*) och Karlsson i Vätö.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 18 mars 1921 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 195, som behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan omförmälda förslag till

- 1) lag om utmätningssed; samt
- 2) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden.

Att en gäldenär försättes i konkurs innebär, att ett förfarande kommer till stånd i ändamål att åstadkomma en proportionell fördelning av gäldenärens tillgångar emellan hans borgenärer. Något annat ändamål har konkursen rätteligen icke. I vårt land kommer emellertid konkurs i stor utsträckning till stånd i ett annat syfte. Konkursen har nämligen fått användning såsom ett medel att efter en utmätning, vid vilken tillräcklig egendom av beskaffenhet att kunna tagas i anspråk till täckande av utmätningssökandens fordran icke kunnat anträffas, framtvinga en bouppteckningsed av gäldenären och sålunda få konstaterat, i vad mån gäldenärens tillgångar behörigen uppgivits vid utmätningen. Att en dylik konkurs är meningslös, därest, såsom vanligen är fallet, utmätningens resultatet bekräftas genom gäldenärseden och vad som vid utmätningen till äventyrs anträffats icke förslår ens till konkurskostnaderna,

Utskottet.

ligger i öppen dag. Då några tillgångar icke finnas att fördela emellan borgenärerna, saknas de naturliga förutsättningarna för ett konkursförfarande. Enligt gällande rätt är emellertid konkursen den enda utväg, som borgenären kan tillgripa, om han vill förskaffa sig visshet om att all gäldenärens egendom kommit till synes vid utmätningen; och att denna utväg numera anlitas i mycket stor utsträckning, torde framgå därav, att, medan antalet fattigkonkurser under åren 1879—1888 växlade emellan 9,8 och 17,6 % av hela antalet konkurser, motsvarande tal för åren 1910—1919 utgjorde 38,7 till 60,0 %.

Den brist, varmed vår lagstiftning sålunda är behäftad och som föranleder ej blott att gäldenären måste underkasta sig de personliga obehag, med vilka en konkurs alltid är förenad, utan även att vissa, ej alldeles oväsentliga kostnader uppkomma, vilka enligt det för riksdagen framlagda förslaget till konkurslag skola drabba borgenären, om konkursen tillkommit på hans ansökan, söker nu förevarande förslag att fylla genom att efter utmätning, som icke lett till borgenärens förnöjande, låta gäldenären utan konkurs med ed bekräfta riktigheten av en utav honom upprättad förteckning över hans tillgångar. Man har därvid gått till väga på det sättet, att man så att säga brutit ut gäldenärseden ur konkursen och gjort den till ett självständigt rättsinstitut. Någon ny edgång skapas alltså icke; man låter allenast den nu förefintliga gäldenärseden komma till stånd under en billigare och för gäldenären lindrigare form.

Det huvudsakliga innehållet i förslaget.

De närmare bestämmelserna i den föreslagna lagen om utmätningens ed äro i huvudsak följande: Då en utmätning icke lett till borgenärens förnöjande, är gäldenären på yrkande av borgenären pliktig att upprätta en skriftlig förteckning över sina tillgångar och med utmätningens ed bekräfta förteckningens riktighet. Gäldenären är berättigad att avlägga dylik ed, även om borgenären icke påkallar edgång. Förslaget, som är byggt på det för riksdagen framlagda förslaget till ny konkurslag, enligt vilket särskilda konkursdomare skola finnas, överlämnar handläggningen av edgångsärendet åt konkursdomaren, som dock i visst fall kan hänskjuta densamma till rätten. Då edgång påkallas av borgenären, har konkursdomaren att först lämna gäldenären tillfälle att vid förhör inför konkursdomaren yttra sig över ansökningen samt att därefter vid förhöret pröva ansökningen. Har gäldenären jämlikt sitt medgivande eller eljest förklarats pliktig att gå utmätningens ed, äger han att omedelbart inför konkursdomaren avlägga eden. Kan edgången ej genast avläggas, har konkursdomaren att utsätta tid och ort för edgången samt, om gäldenären ej

är personligen närvarande, låta delgiva honom sitt beslut. Underlåter gäldenären att inställa sig å edgångsdagen eller tredskas han att gå eden, kan såsom tvångsmedel mot honom användas hämtning eller häkte. Finner konkursdomaren gäldenären tarva biträde vid tillgångsförteckningens upprättande, kan på framställning av gäldenären lämplig person förordnas att därvid tillhandagå honom. Är det gäldenären själv, som begärt att få avlägga eden, har gäldenären att, vid äventyr att hans ansökan förfaller, fullgöra edgången å tid och ort, som av konkursdomaren bestämmas. Gäldenär, som avlagt utmätningssed, är ej skyldig att under de närmaste tre åren ånyo avlägga sådan ed, om det ej göres sannolikt, att ny tillgång efter edgången tillfallit honom.

Utskottet, som för sin del vill vitsorda, att ett behov av lagstiftning på ifrågavarande område föreligger, särskilt för det fall, att utmätningborgenären är stat eller kommun, har icke funnit någon anmärkning att framställa vare sig mot de grunder, på vilka förslaget till lag om utmätningssed är byggt, eller mot detaljbestämmelserna i detsamma; dock har av praktiska skäl sådan ändring syntts böra företagas i den föreslagna lagens övergångsbestämmelse, att dagen för lagens ikraftträdande direkt anges.

Utskottet angående propositionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet, med anmälan, att utskottet framdeles skall avgiva utlåtande över propositionen, så vitt den avser det under 2) upptagna lagförslaget, i övrigt hemställa,

att riksdagen med förklaring, att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat i oförändrat skick av riksdagen godkännas, måtte för sin del antaga följande

Lag om utmätningssed.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1 §.

Har vid utmätning hos gäldenär full tillgång till gäldande av skuld, varför utmätningen skett, icke kunnat anträffas eller har uppgiven tillgång funnits tvistig eller av annan orsak ej kunnat strax till betalning i laga ordning användas, vare gäldenären pliktig att, där borgenären det äskar, upprätta skriftlig förteckning över sina tillgångar samt med ed fästa förteckningens riktighet. Sådan ed kallas utmätningssed.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

2 §.

Vill gäldenären avlägga utmätningssed, oaktat yrkande därom icke framställts, stånde det honom fritt.

3 §.

Den, som vill påkalla avläggandet av utmätningssed, skall göra skriftlig ansökning därom hos konkursdomaren i den ort, där gäldenären bör inför domstol svara i mål, som angå gäld i allmänhet. Vid ansökningen foga sökanden i huvudskrift eller bestyrkt avskrift protokoll över den utmätningförrättning, som föranlett ansökningen. Göres ansökning av gäldenär, skall vid ansökningen jämväl fogas förteckning över gäldenärens tillgångar.

Ansökning, som i första stycket sägs, må ej göras senare än sex månader efter det utmätningförrättningen ägde rum.

4 §.

Finner konkursdomaren, att han enligt 3 § ej är behörig att taga befattning med ansökning, som där sägs, eller har sökanden ej iakttagit vad i samma paragraf föreskrives eller kan ansökningen av annan orsak icke upptagas, meddele konkursdomaren genast beslut i överensstämmelse därmed och teckne det å ansökningen.

5 §.

Upptages ansökning, som gjorts av borgenär, skall förhör med parterna hållas inför konkursdomaren å tid och ort, som av honom bestämmas. Konkursdomaren teckne genast å ansökningen föreläggande för gäldenären att inställa sig vid förhöret, beredd att avgiva förklaring över ansökningen, vid äventyr att uraktlåtenhet därutinnan ej utgör hinder för målets avgörande. Nämnda äventyr skall utsättas i föreläggandet, vilket ock skall innehålla erinran om att utmätningsseden må avläggas vid förhöret samt anmaning till gäldenären att, om han saknar laga orsak att bestrida ansökningen, personligen infinna sig vid förhöret för att med företeende av förteckning över sina tillgångar fullgöra edgången. Borgenären vare pliktig att minst en vecka före den förhöret bestämda dagen tillställa gäldenären ansökningshandlingarna i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, så ock att sist vid förhöret till konkursdomaren inkomma med sådant intyg, som i 11 kap. 38 § rätte-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

gångsbalken sägs, rörande delgivningen och dagen därför samt återställa ansökningshandlingarna eller inkomma med styrkt avskrift därav. Har ej borgenären vid förhöret inkommit med bevis, att delgivning skett inom föreskriven tid, eller visat, att hinder för delgivningen mött, och inställer sig ej gäldenären ändock vid förhöret, vare ansökningen förfallen. Samma lag vare, där icke vid förhöret ansökningshandlingarna återställts eller styrkt avskrift därav inkommit. Har borgenären visat, att hinder för delgivning mött, utsatte konkursdomaren ny dag för förhör.

Skola, enligt vad i första stycket sägs, ansökningshandlingarna eller avskrift därav eller delgivningsbevis tillhandahållas konkursdomaren, må insändande ske med posten, och skall handling, som blivit sålunda insänd, anses hava inkommit å tid, då den mottogs.

6 §.

Över ansökning, som gjorts av borgenär, skall konkursdomaren meddela beslut vid det förhör, varom i 5 § förmäles. Bestrider gäldenären ansökningen, må dock konkursdomaren, om han på grund av särskilda omständigheter finner det erforderligt, till rätten hänskjuta frågan, om edgång skall äga rum. Har sådant hänskjutande skett, utsatte konkursdomaren dag för målets handläggning vid rätten; och åligge det parterna att utan särskild kallelse inställa sig vid rätten, vid äventyr att parts utevaro ej hindrar nämnda frågas avgörande.

7 §.

Varder av borgenär gjort edgångsyrkande bifallet men kan eden ej genast avläggas, meddele konkursdomaren beslut om tid och ställe, då gäldenären skall, med företeende av förteckning över sina tillgångar, inför konkursdomaren fullgöra edgången. Beslutet skall innehålla erinran om den påföljd, som gäldenärens underlåtenhet att ställa sig beslutet till efterrättelse enligt vad i 8 § stadgas kan medföra för honom.

Är gäldenären häktad eller avlägset boende, må konkursdomaren tillåta honom att fullgöra edgången inför den domstol eller konkursdomare, som är närmast; är gäldenären sjuk, äge konkursdomaren låta honom hemma i sin bostad avlägga eden.

Är gäldenären ej personligen närvarande, då beslut, som i första stycket sägs, av konkursdomaren meddelas, skall konkursdomaren låta delgiva gäldenären beslutet. Är borgenären ej tillstädes, skall han, så vitt ske kan, av konkursdomaren underrättas om beslutet.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

8 §.

Underlåter gäldenär av tredska eller eljest att inställa sig å tid och ställe, som bestämts jämlikt 7 §, eller tredskas han att, med företeende av förteckning över sina tillgångar, avlägga ed, som blivit honom förelagd, må han efter omständigheterna hämtas eller genom häkte tillhållas att fullgöra sin skyldighet.

9 §.

På konkursdomaren ankomme att förordna om vidtagande av åtgärd enligt 8 §. Har gäldenär för tredska insatts i häkte, skall konkursdomaren, då anledning till gäldenärens kvarhållande ej längre är för handen, genast förordna om hans lösgivande.

Varder gäldenären enligt vad ovan är stadgat hållen i häkte, skall kostnaden därför gäldas av allmänna medel.

10 §.

Efter framställning av gäldenär, som på yrkande av borgenär förplikats att avlägga utmätningssed, äge konkursdomaren, där han finner gäldenären tarva biträde vid upprättandet av förteckning över sina tillgångar, förordna magistratsperson, landsfiskal, rättens betjänt eller annan lämplig person att vid förteckningens upprättande tillhandaga gäldenären.

Gottgörelse till den sålunda förordnade skall gäldas av borgenären.

11 §.

Har gäldenär gjort ansökning om att få avlägga utmätningssed, bestämme konkursdomaren genast, när och var edgången skall, vid äventyr att ansökningen varder förfallen, inför konkursdomaren fullgöras. Bestämmelserna i 7 § andra stycket och tredje stycket sista punkten skola därvid äga motsvarande tillämpning.

12 §.

Då utmätningssed skall avläggas, göre gäldenären först de tillägg till den av honom upprättade förteckningen eller de ändringar däri, som han må finna påkallade, och betyge därefter med ed, att förteckningen (med däri av honom gjorda tillägg eller ändringar) är riktig, så att ej gäldenären veterligen någon tillgång blivit utelämnad.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

13 §.

Har gäldenär avlagt utmätningssed, vare han ej pliktig att innan tre år förflutit ånyo avlägga sådan ed, där det ej göres sannolikt, att ny tillgång efter edgången tillfallit honom.

Samma lag vare, då gäldenären avlagt bouppteckningsed i konkurs, som avskrivits jämlikt 185 eller 186 § konkurslagen eller avslutats genom slututdelning utan att icke förmånsberättigade borgenärer erhållit full betalning. I nu sagda fall skall tiden räknas från det konkursen upphörde.

14 §.

Konkursdomaren skall föra förteckning över gäldenärer, som avlagt utmätningssed eller förpliktats att avlägga sådan ed men uraktlåtit att fullgöra edgången. Förteckningen skall upptaga varje gäldenärs namn och bostad, dag, då edgången fullgjorts, samt av rätten eller konkursdomaren i ärendet meddelade beslut eller däri eljest vidtagna åtgärder.

15 §.

Över beslut, som konkursdomaren meddelat i fall, då sådant enligt denna lag ankommer på honom, må klagan föras i hovrätten; dock gånge beslutet, om ej gäldenären därigenom mot sitt bestridande förklarats pliktig att avlägga utmätningssed, utan hinder av förd klagan i verkställighet, där ej förbud däremot från hovrätten kommer.

Denna lag skall träda i kraft Denna lag skall träda i kraft
den dag, då nya konkurslagen träder den 1 januari 1922.
i kraft.

Stockholm den 15 april 1921.

På första lagutskottets vägnar:

JACOB PETERSSON.
